

SLOVENSKE DELOVCE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
 LJUBLJANA, ČOPOVA 1 — DELAV-
 SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
 35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
 17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
 ZVD 2.— DIN MESECNO — (24.—
 DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
 ROČNIKE 3.— DIN MESECNO (36.—
 DIN LETNO) — CENE OGLA-
 SOM PO DOGOVORU — LIST
 IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 8. OKTOBRA 1938.

ŠTEV. 40.

Grozeča nevarnost svetovne vojne je odstranjena

Državniki na sestanku v Münchenu 29. septembra, da se je ohranil mir.

Hitler

Daladier

Mussolini

Chamberlain

Narodi nočejo vojne.

Evropski narodi so preživljali tedne strahu pred grozečo vojno vihar, ki bi jim mogla prinesiti le trpljenje in siromaštvo. Mnogo se je zadnje dni govorilo, da smo doživeli situacijo, kakršna je bila leta 1914 pred izbruhom svetovne vojne. V marsičem bi ta trditev držala, a v enem ne drži. In ravno to je bilo odločujočega pomena: leta 1914 je imel svet razen manjših vojn za seboj dolgo dobo miru in nihče ni slutil, koliko gorja bo povzročila svetovna vojna s svojo moderno tehniko ne samo tedanji generaciji, ampak tudi poznejšim rodovom. Današnji svet ni več toliko naiven, skoraj vsak otrok danes ve, kakšne so posledice vojskovanja z modernim orožjem in zato ni človeka od šolarčka do starčka, ki bi si želel vojne. To ne velja samo za naš narod, temveč za vse civilizirane narode v Evropi, bodisi, da živijo v demokratičnih ali avtoritarnih državah vključno Sovjetsko Rusijo.

Vse kar je poštenega v svetu želi mir. Le peščica zločinskih hujskačev bi rada izkoristila trpljenje človeštva za vstvaritev svojih temnih ciljev. Napregli so vse svoje sile, da razdele Evropo v dva tabora: tabor demokratičnih in tabor avtoritarnih držav; vprašanje sudetskih Nemcev bi naj povzročilo spopad med obema taboroma, ki bi se na ta način izkravavala in bi na ruševinah obeh triumfiral tretji: marksizem-komunizem s svojo Evropi nezaželjeno socialno revolucijo. Narodi si tega niso želeli, kljub vsej pretkani in nezaslišni propagandi in s tem zadali marksizmu smrtni udarec. In državniiki so ustregli želji narodov in jim ohranili mir. Ne samo to! Uvideli so tudi, da bodo v bodoče svojim narodom mogli ohraniti mir le v tem primeru, ako strnejo oba dosedanja tabora v fronto miru in pravemu vojnemu hujskaču boljševizmu ne dajo več pravice soodločevanja v življenjskih vprašanjih evropskih narodov.

Samoodločba narodov.

Svetovna vojna je kljub vsemu trpljenju narodov prinesla nekaj pozitivnega: pravico samoodločbe narodov. Bratski češki narod je sicer dobil svojo državo, ali z njo preveč tujega življa in zaradi tega je bilo samo ob sebi umevno, da bodo te manjšine nekega dne zahtevale svojo samoodločbo oz. priključitev k svoji narodnostni državi.

Nemški narodni socijalizem je postal zedinitelj vseh Nemcev, to je zgodovinsko dejstvo; v tem oziru je za nemški narod pozitiven. S tem seveda ni rečeno, da smo postali simpatizerji na-

cizma, kajti v kolikor je ta totalitaren socialno-politični nauk oz. svetovni nazor, bo menda vsakomur jasno, da se kot borci za na katoliških načelih zgrajeno stanovsko družbo z njim nikakor ne moremo strinjati.

Češkoslovaška država je napravila ogromno napako s tem, da si je hotela zavarovati svoje meje z zavezništvom Sovjetske Rusije. Mislila je na bratski ruski narod ali pri tem pozabila, da Sovjetska Rusija ni država ruskega naroda, temveč država zločinskih eksperimentistov, ki so uklenili ubogi ruski narod v okove svojega zmotnega nauka in bi iste okove radi naložili vsemu svetu.

Boljševiško vseslovanstvo.

Boljševiki niso sklenili pakta z Češkoslovaško zato, da ji v slučaju potrebe res priskočijo na pomoč, kar se je sedaj jasno pokazalo, temveč zato, ker so videli nastajanje sudetsko-nemškega vprašanja. Boljševiki samo v kalnem ribarijo in zato so upali, da se jim bo posrečilo to vprašanje pretvoriti v odskakalno desko za socialno revolucijo. Če so bili sedaj proti odstopanju sudetsko-nemških krajev Nemčiji to ne izvira iz nekakšnega vseslovanskega čustvovanja boljševikov, marveč samo iz njihovih načel taktike izigravanja.

Pozabiti namreč ne smemo sledeče: ko je bil marksizem v Nemčiji še močan, in so njegovi pristaši bili prepričani, da bo izšla nadaljnja etapa boljševiške revolucije v Evropi iz Nemčije, so vse marksistične internacionale zagovarjale priključitev Avstrije in Sudetske pokrajine k Nemčiji, sklicujoč se na pravico samoodločbe nemškega naroda, dočim so sedaj proti. To znači, da marksizem obrača plašč po vetru.

Vsakdo kdor marksističnim lažem naseda, mora to plačevati z žrtvami. Tudi Češkoslovaški državi to breme ni bilo prihranjeno. Ko smo napisali v našem listu, da kaže Češkoslovaški le, da se odpove zvezi s Sovjeti, so nas naši marksisti napadali, češ da smo znoreli, ker ima Češkoslovaška vendar v Sovjetski Rusiji trdno oporo. Zadnji tedni so pokazali, da ji je bila ta opora le v škodo.

Boljševiki so poslali v Češkoslovaško svoje emisarje, ki so tam organizirali rdeče bataljone. Prejšnja Češkoslovaška vlada je jela izgubljati vajeti iz rok spričo »prijateljskega« delovanja

rdečih spletkarjev. Posebno očitno je to postalo ob mobilizaciji čsl. vojske, katero so skušali boljševiki pretvoriti v rdečo gardo revolucije. Preko svoje- ga češkega strankinega aparata so terorizirali proti volji čsl. državne oblasti sudetske Nemce in jim zagrozili, da jih v primeru umešavanja Nemčije vse pokoljejo. Ako se »Delavska pravica« nad tem razburja, da smo v našem listu pisali o omenjeni grožnji in nismo toliko vseslovani, da bi ploskali izgre-dom od »bratskih ruskih boljševikov« nahujskanih »bratskih čeških rdečih bataljonov«, ji mirne vesti povemo na uho, da se z vsem, kar smrdi po marksizmu in socializmu ne strinjamo, pa naj bodo nosilci tega stokrat slovani. V našem listu ni bilo govora o češkem narodu, temveč o Čehih in smo mislili pred vsem na one Čehce, ki so tudi dopuščali, da se v Pragi nahaja boljševiška propagandna centrala tako zvane balkanske komunistične federacije in od kominterne postavljen politbiro, ki skuša organizirati tajno prevratno komunistično stranko Jugoslavije. Simpatijo za take Slované prepuščamo rdečim in belim borcem za socializem.

Vesile so se streznile

Smatramo, da je ravno vpliv boljševizma na Češko in njeno zavezništvo s Sovjetsko Rusijo dal državnikom zapadnih velesil misliti in so se ravno radi tega vdali pritisku Nemčije ter v monakovskem sporazumu državnikov štirih velesil, Anglije, Francije, Nemčije in Italije brez sodelovanja Češkoslovaške in Rusije pristale na takojšnje odstopitev sudetsko nemških krajev Nemčiji in na plebiscit v mešanih krajih.

Evropskim narodom je ohranjen mir za ceno okrnjene Češkoslovaške države, ki se je morala vdati tudi pritisku Poljske in ji odstopila tješinsko ozemlje.

Tudi vprašanje madžarske manjšine

je rešeno na miren način in je Češkoslovaška že odstopila Madžarski ozemlje, ki obsega 10.200 kvadr. kilometrov.

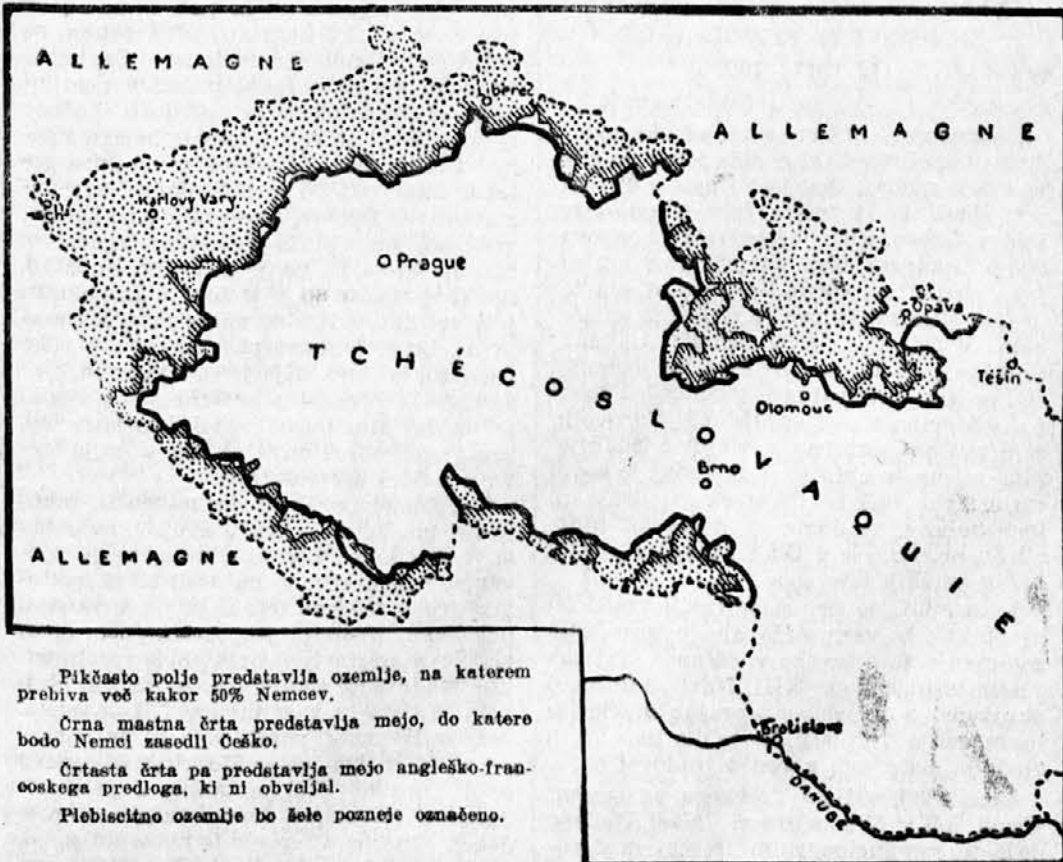
Žrtev Češkoslovaške

Čsl. vojska izpraznjuje sudetsko ozemlje in nemške čete ga zasedajo. Žrtev, katero je prinesla Češkoslovaška na oltar miru v Evropi je velika in pomeni za narod veliko preizkušnjo, ker stopa v novo dobo življenja kjer ni mesta za obupna dejanja niti za brezplodno tarnanje. Bratskemu češkemu in slovaškemu narodu je potrebna mirna kri. Prepričani smo, da jo bo ohranil. Da je vajeti državne oblasti prevzel mož trdnih rok, narodni junak general Sirovy, nam dokazuje, da je na vidiku iztreznjenje od vseh iluzij in da bomo odslej imeli bratsko Češkoslovaško nacionalno državo, kateri ne bo mogel nihče očitati, da ne živi iz življenjskih sil lastnega naroda. Proglas, katerega je izdal general Sirovy na narod, nudi dovolj jamstva zato. Tudi dejstvo, da je zapečaten tajništvo komunistične stranke v Pragi, nam lahko služi kot kažipot, da se bo navidezni in gmotni poraz spremenil v duhovno zmago narodne samobitnosti.

Miroljubna Jugoslavija

Naš narod, ki je doprinesel za svojo nacionalno svobodo toliko žrtev in še danes čuti posledice svetovne vojne, zna ceniti napor velesil in žrtev Češkoslovaške za ohranitev miru, posebno pa smotreno politiko naše vlade, pred vsem njenega predsednika dr. Stojadinovića in voditelja Slovencev dr. Korošca, ki sta pred vsem svetom pokazala, da so njihovi politične smernice v skladu s težnjami našega naroda.

Vseslovanstvo je krilatica boljševiških Judov in mednarodnih framazonov. Naš narod ga zato odklanja.

Podpore za brezposelne delavce

Prispevki za Borzo dela in brezposelne podpore od 1. 7. 1938.

Mezdni razredi:	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Zavarovana mesečna mezda:	420.—	500.—	600.—	720.—	850.—	1000.—	1200.—
Mesečni prispevki za Borzo dela:	4.20	5.—	6.—	7.20	8.50	10.—	12.—
Tedenska podpora za samca ali moža z ženo:	60.—	60.—	60.—	90.—	90.—	90.—	90.—
Za družino z otroci brez ozira na število:	70.—	70.—	70.—	110.—	110.—	110.—	110.—

Družinski poglavarji praktično niso zavarovani nižje kot v IX. meznem razredu.

TRAJANJE PODPORE — DODATKI ZA NEPREKINJENO ČLANSTVO.

Čas zaposlitve v zadnjih 24 mesecih:	Trajanje podpore:	Čas neprekinjene zaposlitve v zad- njih 24 mesecih:	Podaljšanje podpore:
8 mesecev	4 tedne	12 mesecev	6 tednov
16 mesecev	8 tednov	24 mesecev	14 tednov
24 mesecev	12 tednov	Najvišja podpora traja 26 tednov.	

Pozivamo vse naše člane, da gornji pregled ne zavržejo, temveč izrežejo in spravijo, da ga bodo imeli v primeru potrebe

REDNE PODPORE SEZONSKIH DELAVCEV

Sezonski delavec (zidar) ima pravico do brezposelne podpore, ako se prijavi za podporo v mrtvi sezoni (od jan. do aprila).

a) ako je bil v celi dveletni periodi vsaj 8 mesecev zaposlen;

b) ako je bil zaposlen v zadnjem letu predno prosi za podporo, manj kakor 4 tedne.

Ako ni izpolnjen pogoj pod b) more dobiti sezonski delavec podporo le tekom dobe običajne zaposlitve (ne od jan. do aprila).

PODALJŠANE PODPORE

Nova uredba uvaja novo vrsto podpor, tako zvane podaljšane podpore. Te podpore se bodo dajale osebam, ki so bile v obračunski dobi 12 mesecev pred prijavo vsaj 5 mesecev brez posla in nimajo pravico do redne podpore.

takoj pri roki; s tem bo izostalo mnogo nepotrebnega pisarenja in vpraševanja.

Uvedle pa se bodo te podpore šele tedaj, ko bodo zbrale Borze dela 50 milijonov dinarjev prihrankov.

IZREDNE PODPORE:

se smejo dovoljevati največ za tri tedne v koledarskem letu. Za izredne podpore se sme uporabiti največ 12% proračunskih kreditov.

PRIJAVA BREZPOSELNOSTI:

se mora izvršiti najkasneje tekom 6 dni po izgubi dela, sicer podpora pade od 26 na 14 tednov.

IZCRPANJE PODPOR:

Ako še ni dovoljena podpora izčrpana, se dobi po 8 mesecih, ko dobi delavec pravico do nove podpore, še ostane neizčrpane podpore, ako po izplačilu še ni poteklo več kakor 12 mesecev.

Tudi Jugoslavijo so skušali Sovjeti boljševizirati in pri tem izkoriščali prijateljske vezi med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Bili so slučajni, da je bila v našo državo vtihotapljena boljševiška literatura celo preko oficijalnih zastopstev in prirejeni sestanki za našo mladino na zunaj radi poglobitve bratskih vezi med obojima narodoma, v resnici pa radi proslavljenja one vzordemokracije, v kateri smejo komunisti svobodno rušiti osnovne družabne temelje. Ta prikrita in pretkana boljševiška propaganda je znala nekaterim našim opozicionalnim krogom popolnoma zmešati glave, da niso več znali

razločevati med resnično jugoslovansko in laživseslovansko boljševiško demokracijo.

Ravno pred kratkim je bil ustavljen belgrajski list »Pravda«, ker se je dokazalo, da je prejemal ogromne vsote iz Češkoslovaške za prikrito propagando boljševizma v Jugoslaviji. Ker boljševiki svojih podpor niso mogli spraviti v našo državo, so to storili s pomočjo svojih privržencev na Češkoslovaškem.

Upajmo, da bo v tem oziru sedaj nastopilo bolj slovansko prijateljsko in lojalno razmerje med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

Gospodarska zabloda ljudske fronte

III.

Francija je edina dežela, v kateri se industrijska proizvodnja od leta 1933 naprej ni znatno zvišala, kakor se je to zgodilo v Italiji, Nemčiji, Angliji in Ameriki, kjer je konjunktura dosegla in celo prekoračila stanje iz leta 1929.

Zadnje leto postaja vedno bolj jasno, da je sedanja gospodarska politika doživela popoln polom, kajti vsaka gospodarska politična mera zahteva za svoj uspeh tudi potrebne predpogoje. Vse stremenje ljudske fronte je bilo usmerjeno le k povišanju kupne moči delavstva, ki tvori večino konzumentov, merodajni činitelji pa niso bili v stanju poskrbeti za primerno produktivnost dela.

Devalvacija franka bi mogla biti koristna, ali ker je bila izvršena prenačeno in pod pritiskom preteče finančne katastrofe, so bili njeni uspehi kaj kmalu uničeni po bremenu, ki je bilo industriji naloženo z 40 urnim delavnikom. Poleg tega pa je ljudska fronta ta bremena naložila kapitalu na način, da jih je ta z lahkoto stresel na ramena delavstva.

Ljudska fronta je sicer vodila socialno politiko ali se ni ozirala na gospodarsko stanje Francije. Začetkom tega leta je bilo občutno pomanjkanje ravnotežja med težko in lahko industrijo. Težka industrija dela s polno paro ali kljub temu zlasti v kovinski in strojni industriji ni mogla dohajati, dočim lahka industrija nima dovolj naročil.

Pomanjkanje ravnotežja se da objasniti na sledeči način: Povišanju kupne moči je sledil skok cen, tako da se potrošnja ni mogla povišati. Poleg tega je povišanje plač in znižanje delovnega časa imelo za posledico, da se je v industriji pojavilo stremenje po nadomestitvi človeškega dela s strojem. Odtod izvirajo ogromna naročila, ki jih je dobila kovinska industrija in se je tudi uvoz strojev v zadnjem letu podvojil.

Stremenje po tehničnem napredku samo na sebi bi bilo dobro, ker bi s tem uspela politika, ki meri k povišanju kupne moči in bi bila s tem omogočena cenejša proizvodnja. Toda v takem primeru se mora povišanje kupne moči razvijati sorazmerno s pro-

duktivnostjo dela, kar se pa ni zgodilo. Delavske plače so napravile nagle skoke in razen tega je primanjkovalo kovinski in strojni industriji dovolj kvalificiranih delavcev.

K omenjeni neuravnovešenosti in neenačrtnosti v proizvodnji še prihaja noven zastoj, ki je bil sprožen v ZDA in vedno bolj zajema tudi Francijo, ki se zaradi tega v gospodarskem življenju ne sme oprijemati lepo zvencev in za delavstvo zgolj na videz prikupljivih gesel, ki so prazna in brez podlage, ker so zgrajena na puhlih marksističnih frazah in zavajajo delavstvo, ali niso v nobenem skladu z gospodarskimi potrebami Francije.

Ako se poviša kupna moč s povišanjem plač nesorazmerno s povišanjem produktivnosti dela, naraščajo cene in delavec od povišanja plač nima koristi.

Koristi ima v tem primeru le kapital, ki kaj rad izkorišča gospodarske pretresljaje za naglo obogatitev. Kapitalizem in marksizem vodita oba enako gospodarsko politiko, ki na eni strani omogočuje ogromne dobičke in spekulacije, na drugi pripravlja pot k socialni revoluciji, delavstvo pa plačuje laskave obljube enega in drugega s svojim trpljenjem.

Možna je tudi še druga nesorazmernost med povišanjem produktivnosti dela in povišanjem kupne moči, ta sicer obstoja tam, kjer se produktivnost dela sicer zvišuje, ali kapital delavstvu ne zviša plač in s tem zavira povišanje kupne moči, kar istotako povzroča pretresljaje v gospodarskem življenju. Kapital si s tako politiko sicer zavaruje ogromne dobičke, ali s svojo gospodarsko politiko žene delavstvo v tabor nezadovoljnejšev, povzroča navidezno nadprodukcijo in krize ter postane tako svoj lastni grobar.

Iz navedenega sledi, da je pravilno ravnotežje med povišanjem produktivnosti dela in povišanjem kupne moči delavstva, kar omogočuje skladen gospodarski razvoj, napredek in blagostanje vsega naroda, možno le v na krščanskih načelih urejeni stanovski družbi, kjer je vsako enostransko pretravanje izključeno in ne odločajo dobičarske težnje kapitala, niti nestvarna stremjenja demagogov, marveč potrebe naroda.

Čehoslovaška napram komunizmu včeraj in danes

Sovjetska Rusija sicer ni mislila na to, da bi pomagala svoji zaveznici Češkoslovaški, ampak je izkoriščala zavezništvo, da preko Češkoslovaške razkrajajo Evropo. Zadnje tedne je dobila praška policija v roke mnogo dokazilnega materiala, iz katerega je razvidno, da je skušala kominterna provocirati v sami Češkoslovaški nemire in spopade z Nemci in tako z vsemi silami zanetiti krvavo vojno, ki bi se morala po računih kremelskih mogotcev pretvoriti v meščansko vojno.

V svojem razdiralnem delovanju boljševiki niso prizanašali niti zavezniški čsl. vojski. S pomočjo letakov, brošur in boljševiških agitatorjev so hoteli uničiti disciplino v armadi in hujskali vojake proti častnikom. Priporočali so vojakom, naj zahtevajo uvedbo »revolucionarne disci-

pline«, po kateri bi bili častniki le operativni strokovnjaki, oblast v vojski pa bi naj bila v rokah »vojnih sovjetov.«

Zaradi tega je praška policija vendarle nastopila proti temu razdiralnemu delu. Dne 23. septembra je vdrla v prostore komunistične stranke in pri preiskavi našla mnogo obtežilnega materiala za takozvano antimilitaristično propagando. Policija je strankine prostore zapečatila.

Ugotovljeno je tudi, da so poslali boljševiki na Češkoslovaško 100 terorspecialistov, ki so odšli iz Kijeva preko rumunskega ozemlja z boljševiški potnimi listi kot turisti na Slovaško. Tam so bili razdeljeni v skupine, ki so takoj nastopile v raznih obmejnih krajih, kamor so bile določene.

nekoliko prijatelji je ustanovil ozek krožek, kjer je predaval in tudi dramo je v tem času skušal napisati. V Trockem se vedno bolj budi revolucionar. Zanimivo je, kako mu je ob neki priliki v gostilni neki Muchin plastično predložil bodočo revolucijo in sicer s pomočjo belega fižola. Muchin je dejal: »Tu sem na mizo položim fižol, evo, to je car; okoli njega nastavim več fižolov, to so ministri, škofje, generali, nato sledi plemstvo, trgovstvo, ta kup fižolov tu pa je navadno ljudstvo. Sedaj vprašam: »Kje je car?« In pokazal je v sredino. »Kje so ministri?« Pokazal je na krog. »Sedaj pa pomešam z roko ves fižol na kup. Kje je sedaj car in kje ministri?« Trocki je odvrnil, da ga zdaj ne najde. Muchin nato: »Saj to je ravno, ker ga ne moreš najti. Vidiš, tako je treba ves fižol premešati.«

Ta primer je Trockega navdušil, takoj je šel na delo. V krogu svojih tovarišev si je nadel ime Lwov. Skrivaj se je zgovarjal z delavstvom, nabavili so si hektograf, razmnoževali letake in jih širili med delavstvo. Policija je postala pozorna in sledile so aretacije. Leta 1898. so ob priliki neke racije tudi Trockega zaprli. Najprej je ostal v kaznilnici v Nikolajevem, nato v Hersonu, pozneje pa so ga poslali v Odeso in končno v Moskvo. V zaporu se je Trocki pečal predvsem s prostozidarskim čitvom, o čemer tudi sam piše debele knjige, in pa z Leninovimi spisi, katere je hlastno požiral. Leta 1900. ga

že najdemo skupaj z glavnimi obtoženci »Bojne zveze« v sibirskem prognanstvu. S socialistinjo Aleksandro Lwovno, s katero se je v zaporu poročil, se je naselil v razpadajoči koči v Ustj-Kut. Tudi v prognanstvu je nadaljeval s svojim revolucionarnim delom, zlasti pri časopisu »Oestliche Rundschau« (kako se je glasil originalen naslov lista, ni znano).

Iznanci-kolonisti so se tajno organizirali in domenili za pobeg. Trocki je pobegnil v Samaro, kjer je imel dosti uspeha s sestanki »Bojne zveze«. Nadalnje etape bega so bile Dunaj, Zürich, Pariz, London, kjer je jeseni 1902. naletel na Lenina. Na strankinem kongresu l. 1903. v Londonu pride do ostrih sporov in končno do cepljenja kongresistov v boljševike in menjševike. Po krajšem bivanju v Monakovem, Ženevi in Dunaju, kjer je zvedel za umor velikega kneza Sergeja, se je vrnil v Rusijo v Kijev, kjer ga je pričakovala njegova žena. Tu se je zopet z vso silo vrgel na delo, vendar pa je moral kmalu bežati, zdaj sem, zdaj tja, da se izogne aretaciji. Tako ga najdemo odselej vedno pod napačnim imenom. Danes je v Petrogradu, jutri že na Finskem, od vsepovsod pa je prejemal obvestila in razprejal svoje niti. Z oktobersko stavko 1905. v Petrogradu je Trocki pridno sodeloval, z balkona univerze je navdušeno govoril tisočglavi množici, vpričo vseh je strgal carski manifest, da so papirnati

koščki frfotali v zraku. Revolucija je proletarijatu jasno začrtala pot, po kateri pride do oblasti. Leta 1905. je bilo nekakšna predigra za l. 1917. in Trocki je imel mogočno besedo v Sovjetu. Z vsakim dnem je pridobil na popularnosti.

3. dec. 1905. je bil petrogradski sovjet aretiran. V raznih kaznilnicah in zopetnem sibirskem prognanstvu je imel tekom naslednjih 15 mesecev časa dovolj za teoretične študije in pisateljevanje. Zopet se mu je posrečilo, da je pobegnil. Z Leninom se je pogosto sestajal v Petrogradu, pozneje v Helsingforsu. Na nekem kanadskem parniku je odpotoval v inozemstvo, topot za dobo desetih let. Leta 1907. je bilo zborovanje zopet v Londonu, kjer je imel Trocki svoj programni govor. V Stuttgartu je imel priliko, da se je seznanil z nemškim socializmom. V Berlinu in na Dunaju se je večkrat sestel z vodilnimi revolucionarji. Na socialdemokratskem kongresu v Jeni 1911. naj bi Trocki referiral o podjarmljenju Finske po carizmu. Ker pa je ravno takrat dospela vest o umoru Stolypina, je Bebel Trockega pregovoril, da je svojo namero opustil. Skratka povedano, deset let, katera je Trocki preživel v inozemstvu, je dodobra izkoristil, da je revolucionarno propagando poglobil in vršil priprave za svetovno revolucijo.

Izbruh svetovne vojne je Trockega zalotil na Dunaju.

(Dalje prih.)

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(44) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Stanovanjske in življenjske prilike so bile dokaj primitivne. Od osmih otrok so štirje umrli zgodaj, Lev je bil peti v Trockijevi družini. Iz vaške šole je odšel na šole v Odeso, kjer je privržit občeudoval večjo tiskarno. Kmalu ga vidimo kot dijakka realke sv. Pavla, kjer je sedem let pridno študiral in prejel zrelostno spričevalo. V Odesi je pričel razmišljati, zakaj tolikšna razlika med vaškim in mestnim življenjem. Literatura, gledališče, zlasti pa zgodovina mu je odprla oči. Surovo in zaničevalno postopanje višjih s podrejenimi se mu je upiralo in že tedaj je koval razne črne načrte. Verske podlage ni imel nobene, ne doma pri židovskih starših in ne pozneje v Odesi, nikoli ni kazal kakih verskih interesov.

Leta 1891. je prineslo Rusiji političen preobrat. V vseh državah je naraščalo zanimanje za delavsko vprašanje. Saj baš v tem letu je Leon XIII. izdal znamenito okrožnico o delavskem vprašanju. Socializem žanje v Rusiji že velike uspehe, z vladnim sistemom narod ni zadovoljen.

Leta 1896. vidimo Trockega na mestni visoki šoli v Nikolajevem. Mladi študent daje tu revolucionarnim spisom in časopisom prednost pred šolskim študijem. Z

Z delavskih bajišč

Jesenice

Krajevna Bratovska skladnica na Jesenicah.

Razpis nedeljske zdravniške službe.

Razglas!

Za mesec oktober 1938 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

2. oktobra g. dr. Keržan Bartol.
9. oktobra g. dr. Čeh Milan.
16. oktobra g. dr. Keržan Bartol.
23. oktobra g. dr. Čeh Milan.
30. oktobra g. dr. Keržan Bartol.

Bohinjska Srednja vas

Občinski odbor občine Boh. Srednja vas, je na svoji seji soglasno izvolil za častnega občana g. notranjega ministra dr. Antona Korošca, g. ministra je izvolitev sprejel in naklonil za občinske sirote din 2000.— Ob tej priliki se g. notranjemu ministru najpristrčneje zahvaljuje.

Kako zelo so nam naši slovenski voditelji naklonjeni se pozna na veselih obrazih naših delavcev, ki vidijo kako izginja brezposelnost, in se položaj delavstva izboljšuje, sicer počasi toda sigurno.

Bog živi dobrotnike našega ljudstva!

Zupan: J. Mlakar.

Slov. Konjice

V soboto dne 1. oktobra se je vršil članski sestanek, katerega se je udeležil kot zastopnik centrale tov. Luzar iz Ljubljane.

Kljub temu, da se gotovi faktorji prav iz delavskih vrst dobijo, ki se zavzemajo za zaspano NSZ in gledajo na to, da bi naši člani imeli čimmanj prilike slišati poučljivo besedo, je bila udeležba naravnost velika.

Če bi bili na tem sestanku prav vsi delavci, bi to stanju obupanega delavstva mnogo koristilo.

Sedaj pa, ko se delavec ne zaupa svojemu najozjemu prijatelju, da se mu godi krivica, ni čudno, če delavci potrpijo z vsem, kar jim g. šef da. Veliko nas je, ki se že zavedamo, kdo je naš zaščitnik, vendar pa še nismo vsi in prav zato ne smemo računati na take uspehe, kakor bi takrat, če bi bili do zadnjega strnjeni v vrsti, kakor smo mi, ki imamo popolno zaupanje v organizacijo Zvezo združenih delavcev.

Pričela bo poslovati v najkrajšem času gospodarska zadruga (konzumno društvo). O tem pa bomo pisali prihodnjic.

Ajdovec

V nedeljo dne 9. oktobra ob 11. uri bomo imeli v pevski sobi redni članski sestanek. Dnevni red je zelo važen, zato se ga naj vsi člani udeležijo; tisti, ki se ga ne bodo udeležili, ne bodo smeli potem zabavljati čez organizacijo in njeno delovanje.

Opozorjamo vse naše člane, ki so še zastopali s članarino več mesecev, da izvršijo svojo dolžnost ter svoj dolg organizaciji čimprej poravnajo.

Murska Sobota

Delavska organizacija naših tovarniških delavk ZZZD lepo napreduje. Po zimi bomo imeli sestanke vsakih 14 dni, kjer bomo razpravljali o vseh perečih vprašanjih naših delavk. V kratkem bomo začeli akcijo za izvajanje uredbe o minimalnih mezdah. Znano je namreč, da se uredba o minimalnih mezdah pri nas grobo krši. Po uradni statistiki je izračunano, da so naše delavke od septembra 1937 in do danes izgubile na minimalnih mezdah 360.000.— Din samo v eni tovarni. Na nadurah pa zgubijo naše delavke mesečno 45.000.—

Pa tudi kolektivno pogodbo že pripravljamo, katero bomo v kratkem predložili našim tovarnarjem.

Kaj pa naši stavbinski delavci? Tudi ti niso najboljše plačani in se bo treba tudi za te pobrigati. Ali brigati se pa morajo tudi delavci sami za svoje pravice in vsled tega je nujno, da čim prej vsi stavbinski delavci pristopijo v organizacijo Zveze združenih delavcev, katera ima svojo pisarno v Delavskem domu in je odprta vsak dan.

Delavski azil v Murski Soboti

Tiho in neopaženo deluje že skozi eno leto ustanova »Delavski azil«, katerega ustanova ravno te dni polaga obračun enoletnega delovanja.

Ne z visokimi bilančnimi vsotami in čistimi dobički, pač pa s svojim nesebičnim socialnim delom se lahko ponaša ta ustanova.

V enem letu od kar obstoja »Delavski azil« v delavskem domu je prenočilo v azilu 1247 oseb. Prenočnina stane 4 Din za osebo, kar je malenkost, če pomislimo,

da prenočevalec dobi za to malo odškodnino, lepo čisto posteljo, spalni plašč, nočne copate, brisačo in ima na razpolago še kopelj. Ker pa izkupiček od prenočnin ne krije vseh izdatkov, mora občinska uprava vsako leto žrtvovati lepe zneske za vzdrževanje »Delavskega azila«.

Razumevanje sedanje občinske uprave in njena podpora za take socialne ustanove je res hvale vredna in je obenem dokaz, da so neosnovati očitki, da sedanja občinska uprava skrbi samo za velikopotezna moderna dela in nima smisla za socialne ustanove.

Delavski azil ima vse moderne naprave sodobnih modernih delavskih prenočišč tako, da se lahko primerja z velikimi mesti. Vzorni vred in čistoča, ki vladata v »azilu« naravnost zadivita vsakega obiskovalca. Želeti bi bilo le, da se naši delavci v polni meri poslužujejo teh ugodnosti; posebno pa naši sezonski delavci, kateri se vračajo iz tujine, zmučeni in trudni naj prihajajo v ta svoj dom, kjer se bojo odpočili in se tako odpočiti vračali na svoje domove.

Prihajajo pa lahko tudi drugi saj je »Delavski azil« javna ustanova.

NAŠI NAMEŠČENCI

Nova postojanka v Celju.

Pretekli teden v sredo je bil v Celju ustanovni občni zbor društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije podružnice v Celju. Občnega zbora se je udeležilo 44 nameščencev. Občni zbor je vodil tov. Skaberne, ki je uvodoma podal besedo g. dr. Honželiču in nato predsedniku centralnega odbora tov. Smersuju Rudolfu iz Ljubljane. Oba govornika sta naglasila potrebo po strokovni nameščenski organizaciji v Celju, ki bo načelno jasna in borbeno. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s tov. Hriberškom na čelu.

Podružnica v Celju je že 14. podružnica naše krepke in agilne nameščenske organizacije.

Bodočnost št. 8-9.

Glasilo naših nameščencev prinaša v zadnji dvojni številki sledeče članke: Po dvajsetih letih, Vprašanje našega sanatorija (Martelanc), Nova naredba o odpiranju in zapiranju trgovin, Iz naših socialnih zavodov, Uredba o rezervah in nalaganju v državne papirje, Železniške legitimacije za cerkvene uslužbenice, Belgrajski Pokojninski zavod začel samostojno poslovati, Radiotehniki za svoje pravice, Zavarovalni nameščenci, Zgradba Pokojninskega zavoda na Jesenicah, Vestnik in Razno.

DROBNE DOMAČE

Dober lovski plen. Lovec Janez Jaklič iz Velikega Ločnika pri Turjaku je šel na lov. Ko je hodil ves zatopljen v mislih, da mu zdaj pa zdaj pride »na muho« zajček, je zagledal nedaleč pred seboj veliko medvedko, kako se postavlja na zadnje noge. Korajžna lovska kri pa se ni ustrašila te zverine. Že sta odjeknila dva strela in medvedka se je smrtno zadeta zgrudila na tla. Pri sebi je imela tri mladiče. Ko so mladiči videli, kaj se je zgodilo, so se razbežali v gozdu. Medvedka tehta okrog 200 kg. Zver so pripeljali na lovčev dom, kamor so jo hodili ljudje tudi iz oddaljenejših krajev gledat.

Kovčec s 300 jurji je izgubil. Belgrajski gradbenik Novaković se je peljal iz Belgrada v Leskovac. V Nišu je moral prestopiti v lokalni vlak. Odsedel je tjakaj svoj kovčec, a sam je odšel, da bi kupil nekaj kruha. Ta čas pa je vlak potegnil, a ko je Novaković skušal skočiti vanj, ga je prometni uradnik zadržal. Novaković je hitro telefoniral v Leskovac, naj pošljejo njegov kovčec, v katerem je bilo gotovine in hranilnih knjižic za 300.000 din. Ko je vlak prispel v Leskovac ni bilo o dragocenem kovčegu ne duha ne sluha.

Po dveh mesecih pojasnjen roparski napad. Na Šmartinski cesti v Ljubljani sta na večer 26. julija krošnjarja Nikola Makarja iz Boslovič pri Metliki dva roparja pobila na tla, mu zamašila z robcem usta ter mu oropala 5700 din, dva kosa manufakturnega blaga in zginila v noč. Makar si je čez nekoliko časa toliko opomogel, da je opisal roparski napad stražniku in podal natančen opis tolovajev. Pred dobrim mesecem so prišli v mari-borski okolici nekega Maksa Koglerja. Priznal je roparski napad na Makarja v družbi Ivana Bakšeta. Zadnje dni so opozorili v neki krčmi v Trebnjem na Dolenjskem orožnike na mlajšega potepuha, kateri je popival v družbi ženske. Orožniki so aretirali postopača, v katerem so prepoznali iskanega Ivana Bakšeta iz Šmalčje vasi pri St. Jerneju na Dolenjskem.

Sestanki in zborovanja.

V NEDELJO, DNE 9. OKTOBRA

AJDOVEC: članski sestanek ob 11. dopoldne v pevski sobi.

GROBLJE - JARŠE: članski sestanek ob 1/2 10 dopoldne v Društveni dvorani.

Na celi črti z narodom!

V Gorico in Trst

Zlet ZZZD v soboto in nedeljo 27. in 28. avgusta 1938.

(Nadaljevanje.)

Ostanki vojnih naprav, zlasti strahotni podzemski rovi, spomeniki iz bojnega orožja, napisni imeni padlih vojakov ter zbirka bojnih predmetov v stavbi vojnega muzeja zbudijo v vsakem obiskovalcu hriba Sv. Mihaela čudovito živ spomin na strahote vojne. Bila je sicer cela Doberdobska planota od morja do Vipavšice ena sama strašna vojna planjava, na kateri je skozi leta gospodaril ogenj, grana, mina, bomba, svinec, kosi železa, troheča trupla vojakov in živine. Toda največ krvi je teklo v prvih šestih soških bitkah po pobočjih hriba Sv. Mihaela. Šest krvavih bitk je bilo treba, da so Italijani izvojevali pravzaprav malenkostno ozemlje tega hriba. Na tem hribu se je pričela na soški fronti nečloveška vojna s plinom. Ena stena vojnega muzeja je posvečena strašnemu avstrijskemu plinskemu napadu dne 29. junija 1916. Opis tega groznega dogodka so slišali naši izletniki globoko v podzemskih rovih. Naj ga podamo v izvlečku tudi tukaj.

Hrib Sv. Mihaela in njegov okoliš je že nad eno leto branil VII. kor avstrijske armade. Vzdržal je že pet prvih soških bitk. Vsak dan teh bitk je terjal povprečno po 1000 življenj samo na tem hribu. Bila je to prava človeška mesnica soške fronte. Položaj je bil tako strahoten, da ni bilo nič čudnega, če so branilci teh kraških tal v obupu zaželeli spremembo in naj bi prišla ta sprememba s kakoršnimikoli sredstvi, dovoljenimi ali nedovoljenimi. Kdor je eno leto prenašal strahoto vojne na tem hribu, mu ni samo otopela vest, ampak se je mnogim omračil celo um. Ven iz tega pekla! Samo ven, pa naj bo s kakoršnimi koli sredstvi, čeprav bo potem še huje! Samo da ne bo tako kakor je sedaj, ker tega ni mogoče več prenašati! Nekomu je prišlo na misel, da bi bilo mogoče Italijane pregnati s tega hriba s truplami plinom. Vsak vojak in vsak častnik se je ogreval za to misel. Je pač resnično, da kadar se človek potaplja, se skuša oprijeti vsake stvari, tudi kače. Ar-

madno poveljstvo soške fronte je predlog VII. kora spočetka odločno odklonilo. Pri armadnem poveljstvu v zaledju so lažje trezno pretehtali vrednost takih načrtov. Sklepali so tako: Plinski napad bi se morda res posrečil. Hrib Sv. Mihaela bi z njim očistili. Toda če Avstrijci začne s plinom, tudi Italijani ne bodo izbirali sredstev in v doglednem času odgovorijo z enakim orožjem. Avstrija pa nima toli razvite industrije, da bi mogla v nekaj tednih oskrbeti celo soško s plinskimi maskami. Tak nepremišljen poizkus bi torej lahko postal začetek konca avstrijske vojske pa Soči.

Dnevne strahote vojne na hribu Sv. Mihaela so zadošile trezno tehtanje razlogov armadnega poveljstva in VII. kor je neobgledno ponavljal zahtevo po plinskem napadu. Armadno poveljstvo se je udalo, toda prepustilo tako izvedbo kakor odgovornost za ta obupni poizkus VII. koru.

Nad hribom Sv. Mihaela se pojavi žarek upanja. Stotnik Oven, ki je študiral v Berlinu metodo plinskega postopanja, dospe s strokovnim oddelkom na soško fronto! Kmalu so vse predpriprave za plinski napad v teku. Pekleniški načrt se pričinja uresničevati. Potrebno je bilo opremiti rove v dolžini poldruga kilometra z železnimi posodami s plinom. Vsaka posoda ima 40 litrov prostornine. V ta prostor je s 150 atmosferami stisnjenih 600 litrov klorovega plina. Vsebinske ene take posode zadostuje za dolžino enega metra. Za poldrugi kilometer je bilo torej treba prinesiti v prve bojne järke 1.500 takih posod. Vse to se je moralo izvršiti neopaženo, ponoči. Sovražnik nikakor ne sme zvedeti za te namere. Ako zve, je vsak poizkus brezpomemben. In res je šlo po sreči. Proti koncu meseca junija 1916 so bile že skoro vse posode znesene v prvo bojno črto. Treba je bilo še posode razvrstiti ter pripraviti nastave iz svinca, ki se ob napadu vsi hkrati odpro. Ko bo vse pripravljeno, bo potrebnih počakati ugodnega ozračja in potega vetra. Le kadar bo vlekel veter proti zapadu, bo mogoče odpreti posode. Vse vojake v okolišju je navdalo močno upanje. Torej vendar enkrat rešitev. Da bo uspeh popoln, o tem je bilo vodstvo prepričano, kajti znano je bilo, da Italijani v istem

času vsaj na fronti niso bili opremljeni s plinskimi maskami.

Dne 28. junija pa kar nenadoma začno rjoveti vse italijanske topniške baterije na celi fronti od Jadranskega morja do izliva Vipavščice. Italijanske napadalne čete poskušajo na več mestih prodreti v sovržno ozemlje. Po strašni usodi se posreči oddelku Arditov vpasti na hrib Sv. Mihaela v avstrijske prve postojanke! Hitro proti napad! in bili so vrženi nazaj. Toda s seboj so odnesli avstrijsko vremensko postajo in skrivnost plinskega napada! Ve je izgubljeno! Sovražnik vse ve! Vse priprave so bile zastoj. V nekaj urah se prikažejo iz italijanskih rogov table z velikimi napismi treh črk: GAS! GAS! GAS! Hoteli so reči: mi vse vemo, vse smo videli, s plinom nas hočete napasti. To je bil njihov zadnji obupni poizkus preprečiti skrivnost avstrijske dejavnosti. Avstrijskega poveljstva se je lotil nemir. Ali takoj pričeti z napadom in odpreti posode s plinom ali pa vse skupaj pospraviti in odnesti. Vsako čakanje znači polom priprav. Dvajseta infanterijska divizija je pomnožena in pripravljena. Jutro 29. junija je bilo vremensko lepo in v smeri proti Italijanom je pihljah rahel vetrič. — V prvih jutranjih urah se raznese povelje: Odpreti posode! Satan naj opravi svoje delo! Iz posod prične pihati rumenkasti plin in se počasi valiti po pobočju hriba navzdol. Kar je ostalo še trave in morda osamljenega vejčja s skopim zelenjem, ovane kar pred očmi in pada skupaj kakor mrtvo. Niti čmrli, niti kakašna druga žuželka ne ostane živo. Smrt prodira v vsako luknjico. Ko sovržnik opazi prihajajočo neizprosno strašno smrt, prične divje vpiti alarm in bežati. Toda plin je hitrejši in grabi vrsto za vrsto ter začne neumiljeno daviti. Z vsakim udihom si vdihne vsak smrt ter se zvije v krčih po zemlji. Takoj za plinskim oblakom prodirajo s plinskimi maskami opremljeni Avstrijci. Toda vidi se jim, da še niso vajeni take opreme. Najhuje pa je to, da začno italijanske baterije s strašnim rjovenjem pošiljati železo in svinec na pobočje Sv. Mihaela. To obmetavanje z granatami je tako grozno, da bi bilo vsako prdiranje blazno. Avstrijci se morajo umakniti nazaj v svoje po-

stojanke. Uspeh?! — 3.300 mož mrtvih in ranjenih na avstrijski strani! Pridobljen ni niti kvadratni kilometer ozemlja. 41 mož avstrijske strokovne čete je zadavljen. Premalo so bili vajeni takega dela. Torej v celoti brezmejno nazočarjanje. Plinski napad se je ponesrečil! —

In na Italijanski strani? Ujetniki, ki so bili ujeti v naslednjih dneh, so pripovedovali o strahotnih učinkih plina. Od vrha hriba do Soče je v tistih urah bilo uničeno vsako človeško in drugo življenje. Vsega ni bilo niti mogoče verjeti. Šele po 12. soški bitki, ko je moral sovražnik v največji naglici zapustiti soško fronto in se umakniti tja do Pijave, je bilo mogoče iz zapisov v pisarnah poveljstva italijanske vojske ugotoviti strašno razdejavanje, ki ga je napravil plinski napad dne 29. junija 1916. Moreči klorov plin je v nekaj minutah uničil vse življenje od prvih strelskih jarkov do tri kilometre v zaledju. Popolnoma sta bili uničeni dve brigadi. Samo na enem pokopališču počiva 5000 trupel, žrtev tega napada. Koliko jih je bilo pokopanih drugje, koliko jih je umrlo po raznih bolnišnicah, od tistih katere je plin le delno dosegel, vobče ni mogoče ugotoviti.

Ko smo si ogledali pobočje hriba doli proti Soči, kjer se je odigral zgoraj opisani strašni napad, smo spet zasedli naše avtobuse in se odpravili s strašnega kraja skozi naselje Sv. Martina proti vzhodu, kjer smo dospeli na dobro speljano cesto, ki se odcepi pri avstrijskih pokopališčih od glavne ceste Gorica — Trst in pelje skozi naselbino Doberdob v Redipuljo. Doberdobsko jezero in kraj tistega Doberdoba, ki se imenuje v že ponarejeni pesmi »Oj Doberdob« — slovenskih fantov grob! Molče smo vozili čez to grobišče. Ostanki vojnih dogodkov so že komaj vidni. Le tu in tam smo opazili do tal razdrte nekdane kamenite stavbe. Čez planoto so na velikih železnih nosilcih speljani električni vodi z visoko napetostjo. Ko dospemo do roba Doberdobske planote, zagledamo na jugu morje, pod nami Sočo z naselji Redipulja in Ronki. V nedogledno daljavo se razprostira beneška pokrajina.

(Dalje prih.)

Zapisana pravica

Delavci in nameščenci pozor!
Nove poslovne knjižice za delavce in nameščence.

Z 28. septembrom letos stopi v veljavo pravilnik, po katerem se smejo od tega dneva dalje izdajati poslovne knjižice za delavce in nameščence samo po tem pravilniku.

Pravilnik pravi, da po 28. septembru ne sme biti noben delavec ali nameščenec v službi brez poslovne knjižice. Poslovne knjižice bodo izdajale občine za navadne

delavce, obrtna združenja za obrtnike, trgovska združenja pa za trgovske nameščence.

Poslovne knjižice bodo stale 10 Din in veljale 10 let. Po 10 letih se poslovne knjižice morajo zamenjati.

Pri izdajanju, obnavljanju in zamenjavi poslovnih knjižic so vse listine in vloge takse proste.

Vse stare delavske knjižice se morajo zamenjati najdalje do 31. decembra 1939 leta.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

Boka kotorska pod vodo.

Nad Boko kotorsko se je utrgal oblak ter napravil ogromno škodo. Zlasti je hudo prizadeta Zelenika. Voda je odnesla most in del železniške proge.

Tudi vojaško taborišče je zalila voda in je le zasluga požrtvovalnih častnikov, da ni bilo človeških žrtev. Mesto Bar je voda silno opustošila in je po ulicah drla do 1.30 m visoko.

Razstava slovenske knjige.

V dvorani Trgovskega doma je odprta razstava slov. knjige, da naši duševni delavci na ta način proslavijo 20 letnico Jugoslavije. Na razstavi je razstavljenih 3000 knjig, kar pomeni lepo manifestacijo slovenskega duha, ki nazorno kaže ves napredek naše leposlovne, znanstvene, poučne in sleherne druge književnosti.

Za izseljenski dom.

Rafaelova družba je imela v svojih poslovnih prostorih sejo širšega odbora, kateri je predsedoval prevz. g. škof dr. Gregor Rožman.

Po poročilu so spravili na program izseljenski dom. Kr. banska uprava je namreč naročila po ministrski naredbi ljubljanskemu magistratu, naj poišče za izseljenski dom primerno parcelo. Kakor je družbi znano, je g. župan dr. Adlešič prostor že določil. V ta namen se je določil poseben odbor, ki naj z oblastmi uredi vse potrebno. V odbor so bili izvoljeni g. pater Zakrajšek, univ. prof. g. dr. Tomšič, katehet g. Valentin Tomec, g. Franc Miklavčič in g. Joško Rozman. V tem domu bodo poleg uradov tudi prenočišča in kuhinja, ki bodo namenjena zlasti izseljencem, ki prihajajo v domovino, ali ki odhajajo v tujino.

Drugod

Glas sv. očeta.

Ves svet je z napetostjo pričakoval besede vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve ob tako usodnem trenutku, ko bo padla odločitev o vojni in miru. Sveti oče je s tresočim glasom imel 29. sept. na svet sledeči ganljivi poziv:

»Ko milijoni in milijoni živijo v veliki napetosti in strahu spričo nevarnosti, da ne bi izbruhnila vojna s svojim nepopisnim razdejanjem in uničevanjem, čutimo tudi mi v svojem očetovskem srcu hude skrbi in stisko vseh svojih otrok.

Zato pozivamo vse škofo, duhovščino, redovnike in laike, naj se združijo z nami v goreči molitvi za ohranitev miru in pravice in ljubezni.

K tej moči zaupne in neomahujoče molitve naj se zateče vse verno ljudstvo in vsi narodi, naj bi v tem trenutku Bog podprl vse vladarje držav ter krmarje njihove usode, da okrepi njihova miroljubna čustva in namene, da bi jim navdihnil besede miru in vodil njihovo mišljenje in dejanje tako, da bi se zasigural mir in postavil na trdno podlago pravice in evangeljskega nauka.

Hvaležni za molitve vernikov, ki so se opravljale in se opravljajo po vsem svetu za naše življenje in zdravje, ki nam ga je Bog dal in obnovil, smo ga vsak čas pripravljali žrtvovati za mir in blagor tega sveta. Naj Bog razpolaga z nami kakor hoče, ali naj ga nam vzame, ali pa naj še podaljša delavnik Svojega skromnega delavca na tej zemlji.

Potem, ko se je sveti oče v tem tako slovesnem in ganljivem trenutku spomnil praznika tako milega in obenem tako odločnega mučeniškega vladarja sv. Vavilava (28. sept.) ter bližajočega se meseca sv. rožnega venca, ki je bil vpeljan v prav tako resnem in važnem času, kakor je današnji, ko je preblazena Mati božja rešila krščanski kulturni svet najhujšega gorja in vojske in splošnega prevrata, je v popolnem zaupanju, da se bo tako zgodilo tudi zdaj, podelil sv. oče vsemu katoliškemu svetu in vsej veliki človeški družini sploh svoj očetovski blagoslov:

Blagoslovi vas vsemogočni Bog, Oče in Sin in Sveti Duh!

Usoda Češkoslovaške.

Po znanem Hitlerjevem govoru v Berlinu je izdala angleška vlada uradno poročilo, da bo morala Anglija Franciji pomagati, če bi slednja bila dolžna priskočiti na pomoč Češkoslovaški. Vendar je zastavil angl. min. predsednik Chamberlain vse svoje sile, da se ultimativni rok Nemčije preloži in da se zastopniki velesil mirno sporazumejo.

Hitler je medtem objavil, da hoče takojšen odgovor iz Prage, sicer objavi splošno mobilizacijo nemške vojske. Na posredovanje Mussolinija je bila mobilizacija preložena in sprejet njegov predlog, da se skliče dne 29. septembra v Monakovem konferenca predsednikov vlad Nemčije, Anglije, Francije in Italije. Zasedanje je trajalo do pozno v noč, nakar je bilo objavljeno, da je dosežen sporazum, na podlagi katerega mora Češkoslovaška v teku 10 dni izprazniti nemško večinsko ozemlje in bo Britanska legija pri zasedbi pomagala. Mednarodni odbor bo izpraznjenje nadziral. Plebiscitna ozemlja se bodo šele določila in mora biti plebiscit izpeljan do 20. novembra. Vprašanje poljske in madžarske manjšine mora biti rešeno v teku 3 mesecev. Za nove meje čsl. države prevzame jamstvo Anglija in Francija, kasneje, ko bodo Poljaki in Madžari zadovoljni, tudi Nemčija in Italija ter odpadejo obveze drugih držav napram Češkoslovaški.

Češkoslovaška vlada je pod pritiskom razmer monakovske konference, sklepe sprejela. Chamberlain in Hitler pa sta podpisala izjavo, da se odslej Anglija in Nemčija nikoli ne bosta vojskovali, temveč vsa pravašnja uredili na miren način. Ko so se državni velesil vračali v svoje domovine, so bili v Londonu, Parizu in Rimu deležni veličastnih manifestacij in obsipani s cvetjem, ker so Evropi ohranili mir. Narodi so se oddahnili. V Pragi sta predsednik vlade general Sirovy in poveljnik vojske general Krejčí izdala proglas na narod. Gen. Sirovy je v svojem nagovoru dejal:

»V tem za mene najhujšem trenutku mojege življenja je bila moja dolžnost, da vzamem vse okoliščine v vesten pretres. Kot vojak sem se po temeljitem preudarku odločil, da pojdem po poti miru. Češkoslovaški narod bo močnejši in notranje bolj složen. Izbrati smo morali. Izbrali smo med krvavo borbo, ki bi bila brez koristi in žrtvami, ki naše narodne biti niso zadele. Sprejeli smo žrtve, ki so nezaslišane in ki so nam bile zaukazane. Izbrali smo med gotovo smrtjo češkoslovaškega naroda in odstopom nekaterih ozemelj. Odločili smo se za življenje naroda. Kajti poglavitno je, da ostanemo pri življenju kot narod, močni, med seboj složni. V sedanjem trenutku prosimo narod naj ohrani zaupanje v svoje voditelje. V Evropi so še manjše države, kakor naša država po okrnitvah, ki so nam naložene. Sporazumno sožitje z našimi sosedbi bo nam olajšalo delo pri obnovitvi naše, zdaj popolnoma narodne države. Odslej bomo vsaj sami med seboj.»

1. oktobra so nemške čete vkorakale v prvi pas sudetskoneškega ozemlja in poteka nadaljne zasedanje in izpraznitev čsl. vojske v popolnem redu. Odstop sudetskoneškega ozemlja pa bo imel vse kakor precejšnje posledice ne samo za ČSR in Nemčijo, temveč tudi za Jugoslavijo. Nemčija bo pridobila nove velike industrije. Najvažnejša industrijska surovina je rjavi premog, katerega je Čsl. producirala lani 18 milij. ton. Od te produkcije bo pripadlo tri četrtine Nemčiji, kar je zanjo velika pridobitev, ker ta že na veliko producira iz saškega rjavega premoga umetni bencin. Produkcija črnega premoga je znašala lani v vsej Čsl. 17. milij. ton, od te pa bo le manjši del pripadel Nemčiji. Tudi večina železne rude in železne industrije ter jeklarne industrije bo ostala Češkoslovaški.

Velikega pomena pa je tekstilna industrija, ki je posebno razvita v sudetskoneških krajih. Pretežno bo pripadala Nemčiji. Nadalje bo pripadala Nemčiji

BELEŽKE

KAKOR FRAMASONI

»Delavska pravica« v svoji 38. letošnji številki pod naslovom »Resnica« govori o Cerkvi in o njeni zgodovini kakor kak kulturno-bojni marksističen list. »V njej je mnogo bolečih mest, o katerih nikoli ne upamo dovolj pogumno in jasno govoriti. Resnica pa ostaja umazan madež na vsej krščanski družbi.« Tako je bilo s Cerkvijo po »Delavski pravici« v zgodovini. »Pa ne samo zgodovina Cerkve in kristjanov, tudi današnja doba je polna vseh takšnih bolečin in težkih zablod.« nadaljuje krščanski list. »Vprašanje Španije, kjer so se katoličani dali izrabiti v čisto navadno in stremuško naklepe ozke družbe posameznikov, zahteva n. pr. končno vendar že razjasnitev. Sploh smo katoličani najbolj zabiti ljudje, največji nazadnjaki in sovražniki resnice.« Če se ozremo nazaj, bomo lahko ugotovili prav jasno, da smo vedno capljali za drugimi in jim sledili šele tedaj, da je kljub našim naporom, da obrnemo tek časa drugam, družba vendar šla za resnico...»

Mi pa smo potem hoteli biti kljub velikanskemu bremenu lastnih grehov, učitelji in vodniki.

Tako torej bi bilo samo še treba, da z Volterjem zapiše: »Uničite nesramnico!« Zgodovina je vsa umazana, sedanjost je polna težkih zablod. Kaj bi počeli še z njo, ko se da celo pred našimi očmi izrabljati za čisto navadne naklepe. Končno je treba torej še vendar razjasniti, da je španski episkopat v svoji poslanici vsemu katoliškemu svetu lagal, da laže Vatikam in papež in da je naš episkopat najmanj nezmogel, če naseda takim lažem, če že celo sam zavestno ne laže.

Da, v Cerkvi je tudi človeški element, toda mi smo mnjenja, da je tak ton pisanja o madežih in bolečinah, kakor to dela »Del. pravica«, o Cerkvi in o katolištvu, vreden in zrel za vsak kulturnobojevn framasonski list.

skoraj vsa steklarska in porcelanska industrija. Znatne dohodke bo izgubila Čsl. tudi z izgubo svetovno znanih kopališč: Marijanske in Františkove lazne ter Karlovi vari.

V naši industriji bo prišlo do precejšnjih sprememb glede razdelitve pri nas investirane tujege kapitala, slično kot po priključitvi Avstrije. Nemški kapital bo imel pri nas znatno večji vpliv, ker precej industrijskih podjetij zlasti v tekstilni stroki se je ali priselilo iz sudetskoneškega ozemlja ali pa so prišli podjetniki iz teh krajev. Gotovo bodo nastopile tudi izpremembe pri zaposlitvi tujih delavcev, kakor tudi v vodstvih, kjer bo izločen židovski vpliv.

Ker je poljska vlada medtem poslala čsl. vladi noto, v kateri zahteva odstop tješinskega ozemlja Poljakom, je ta vpoštevala težkoče mednarodnega položaja sprejela sklep, da v načelu sprejme poljske zahteve in da odstopi tješinsko ozemlje Poljski.

Zaradi splošne napetosti vpoklicani rezervisti v Angliji, Franciji, Švici, Nizozemski in Belgiji se sedaj vračajo na svoje domove.

Sovjetska Rusija je s svojim držanjem pokazala, da so njene obljube prazne besede in da se drži sistema kolektivne varnosti le zato, ker hoče s tem povzročiti kolektivno vojno. Zadnji dogodki so započeli pomen Versajskega miru in Društva narodov: Odslej bo odločeval v Evropi direktorij velesil — brez Sovjetske Rusije.

Izgleda, da bo tudi madžarsko manjšinsko vprašanje kmalu rešeno; in bo postala Češkoslovaška zvezna republika Čehov, Slovakov in Rusinov. General Sirovy je med tem ponovno sestavil novo vlado, preds. republike dr. Beneš pa je odstopil.

Zaradi pokritja izrednih izdatkov, ki jih zahteva današnji položaj, je dovolila Anglija Češkoslovaški posojilo 2 in pol milijarde din.

Nemški kancelar Hitler pa ima nekaj velikih načrtov, katere hoče sedaj uresničiti. Ti načrti obsegajo: sklicanje mednarodne konference za omejitev oboroževanja, ureditev na Sredozemskem morju in dokončna rešitev španskega vprašanja ter sklenitev francosko-nemškega sporazuma.

Palestina

Žrtve nemirov v Palestini v mesecih julij, avgust in september znašajo po uradnih angleških podatkih 836 mrtvih in 932 ranjenih. Od skupne svote 1768 odpade 1114 na arabsko prebivalstvo. Torej več kakor polovica. Angleži so imeli 28 mrtvih. Zaradi obnašanja arabske policije so mandatne oblasti sklenile, da ne bodo več sprejemali Arabcev v rediteljsko službo. Namesto odpuščenih Arabcev so bili postavljeni Židje.

Po kitajskih bojiščih.

Japonska vojska, ki si je postavila za cilj mesto Hankov, začasno glavno mesto Kitajske, napreduje s severa in po

Po svetu

Japonski zunanji minister Ugaki je odstopil, ker se ni mogel sporazumeti z ostalimi člani vlade glede japonske politike na Kitajskem. Pravijo, da je bil vzrok demisijske tudi v tem, ker je položaj japonske vojske na Kitajskem vedno težavnejši. Finančna situacija Japonske postaja vedno obupnejša. Demisijski zun. ministar je povzročila na Japonskem silno razburjenje, ki se je poznalo tudi na borzi in so vsi papirji znatno padli.

Največja ladja na svetu. Angleži bodo zgradili največjo ladjo sveta »Queen Elizabeth«. Nova ladja je dolga 314 m in ima tonažo 84.000 ton. Do sedaj je bila največja ladja »Queen Mary«. V načrtu pa imajo Angleži še večje ladje, do 100.000 ton. Taka ladja bo v doglednem času tudi zgrajena in bo potrebovala čez ocean le nekaj nad tri dni.

Svetovna proizvodnja surovega železa in jekla pada. Povsod po državah pada proizvodnja železa in jekla. Padec znaša napram mesecu maju 29%. Edino v Nemčiji še raste radi ogromnih javnih in obrambnih del.

Ruski general Arhangelski je nedavno dopotoval v Jugoslavijo. Med svetovno vojno je bil načelnik ruskega generalnega štaba. General je prišel pogledat v Belišče pri Osijeku ruske kozake, ki so tam naseljeni. Arhangelski je tudi pregledal vojaške ustanove ruskih kozakov.

Dva italijanska admirala sta odstopila in sicer viceadmiral Ascoli, poveljnik dedekaneškega pomorskega okrožja in poveljnik četrte pomorske divizije viceadmiral Maroni. Poleg njih bo v kratkem odstopilo še več uglednih vojaških in civilnih osebnosti judovskega porekla.

Nova docentka za brezboštvo. Kakor poročajo sovjetsko časopisje, je dobila sovjetskoruska komunistka Čerbaševa naslov »docent brezboštva«. Nova docentka je nedavno izdala obširno knjigo z naslovom »Mednarodno versko časopisje in njen boj zoper brezboštvo«. Gospa Čerbaševa bo zdaj vodila referat o časopisju pri centralnem svetu »Zveze bojujočih se brezbožnikov«. Vešča je več jezikov in bo imela v različnih krajih sovjetske države brezbožniška predavanja.

V devetih letih milijon konj manj. Angleški minister za poljedelstvo Morrison je dal na neko interpelacijo v londonski spodnji zbornici pojasnilo o številu konj na Angleškem, v Nemčiji in na Francoskem v letih 1927 in 1936. Po njegovih podatkih je bilo leta 1936 na Angleškem, v Franciji in Nemčiji dober milijon konj manj nego leta 1927. Število konj je padlo v navedenem času od 8.437.302 na 7.331.100 glav.

20.000 ton pšenice je kupila Švica v Jugoslaviji. Te pšenice pa ne bodo izvažali letos, pač pa šele prihodnjo pomlad. Po novem sporazumu bo Švica dobila v zameno za švicarsko plemensko živino večje količine naše koruze. Urejen je tudi plačilni promet.

Bolgarski kralj Boris, ki se je mudil v Vzhodni Prusiji, kjer je bil v gosteh pri pruskem ministrskem predsedniku maršalu Göringu, se je pripeljal nazaj v Berlin, kjer se je sestal s Hitlerjem. Razgovor je trajal skoraj celo uro. Sestanek je bil privatnega značaja. Te dni pa je kralj Boris praznoval 20 letnico svojega vladanja in ob tej priliki izdal obširno amnestijo.

Nekaj velikih števil. Učenjaki cenijo, da je v naši zemlji premoga 7400 milijard ton. Letno se zmanjša ta številka za 1500 milijonov ton. Nafta je v zemlji 6150 milijard ton, na vseh petrolejskih poljih dobe letno samo 184 milijonov ton. Po tem računu bi bilo premoga za pet tisoč let, nafte pa za 33 tisoč let. Vodne sile imajo tako moč, da bi nam dale v električnih centralah na leto okoli pol milijarde konjskih sil, če bi bile ob vseh rekah in slapovih centrale. Danes izkoriščamo letno samo 33 milijonov konjskih sil. Sonce daje zemlji 150.000 krat več toplote, kakor naj jo daje ves premog, ki ga rudarji izkopljejo na zemeljsko površino. Če bi mogli izkoristiti samo ono toploto, ki jo sonce vrže na Švico, bi imeli dovolj sile za pogon vseh električnih strojev in tovarov, vlakov in ladij na vsem svetu.

dolini reke Jangce na obeh straneh reke, to je s severa in južne strani proti Hankovu. Oni del japonske vojske, ki napreduje proti Hankovu s severa, se nahaja v gorskih krajih. Na tem bojišču je nastopila sezona hudega jesenskega deževja, ki že nekoliko dni onemogoča resne vojne operacije, ker je uporabljanje motoriziranih oddelkov nemogoče. Na bojiščih južno in severno od reke Jangce se razen manjših sprememb na severni obali nahajata obe vojski oddaljeni druga od druge po 3 milje. Na severni obali Jangceja se vodi od časa do časa medsebojno topniško obstreljevanje. Večjih borb še ni bilo nekoliko dni. Na ostalih bojiščih na Kitajskem je položaj nespremenjen.